

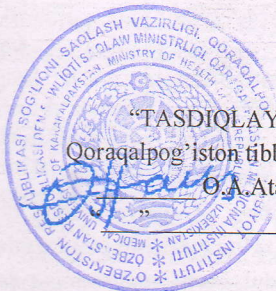
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVASIYALAR
VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi

No 23/11-11/3

2023yil "31" 08

“TASDIQLAYMAN”

Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti

O.A. Ataniyazova

2023 yil

GIGIENA. TIBBIY EKOLOGIYA FANIDAN
MODUL DASTURI

Bilim sohasi:	900000	- Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	910000	- Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi:	60910100	- Stomatologiya

Fan/modul kodi	O'quv yili 2023-2024	Semestr 5	Kreditlar 2,5	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili Qoraqalpoq/Uzbek/Rus		Haftadagi dars soatlari 2	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Gigiena. Tibbiy ekologiya	54		36	90

2. Fanning mazmuni.

Gigiena. Tibbiy ekologiya moduli O'zbekistan Respublikasi Davlat ta'lim standarta va bakalavriat ta'lim yunalishi malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan.

Ushbu modul inson organizmiga ta'sir etuvchi atrof muhitdagi omillarning ta'sirini urganib, olingan natijalar asosida aholi uchun eng muvofiq yashash, mehnat qilish sharoitlarini, ovqatlanish tartiblarini, suv ta'minoti, turar-joylar bilan ta'minlash masalalarini ishlab chiqadi hamda bulgusi umumiy amaliyot shifokori gigienaga doir bilimlariga asoslangan holda aholi urtasida sanitar bilimdonlikni oshirishga doir hal qilinadigan tadbirlarni bajaradi, aholi urtasida atrof muhitda bor bulgan barcha omillarni inobatga olib sog'lom turmush tarziga doir tushunchalarni shakllantira oladi.

Gigiena . Tibbiy ekologiya moduli klinik oldi blokiga kiritilgan modul xisoblanadi va 3 kursda o'qitiladi. Mazkur modulni amalga oshirishda uquv rejasida belgilangan biologiya, anatomiya, tibbiy kimyo modullari zamin bulib xizmat qiladi. Gigiena , tibbiy ekologiya moduli yuqumli kasalliklar, epidemiologiya, klinik modullar uchun nazariy zamin buladi.

Fanning maqsadi – talabalarda Gigienik fikrlash qobiliyatini shakllantirish, kasalliklarni yuzaga kelishida atrof muhitda bor bulgan ijtimoiy-Gigienik omillar va mahalliy tabiiy iqlim sharoitlarini inobatga olish hamda insonni urab turgan tashkil muhitning eng muvofiq sharoitlaridan foydalanish va sog'lom lashtirish maqsadida foydalanish buyicha bilim va kunikmalar (kompetentsiyalar)ni shakllantirish.

Fanning vazifalari:

- talabalarga inson organizmi bilan atrof muhit urtasidagi bog'liqligining asoslarini;
- Gigienik reglamentlashtirish printsiplarini;
- turli shakldagi patologiyalarning kelib chikishida tashkil muhitdagi omillarning tutgan urni, atrof muhitni sog'lomlashtirish buyicha tadbirlar va kasalliklarning birlamchi profilaktikasini;
- sog'lom turmush tarzini targ'ibot qilishni;
- talabalarga atrof muhit omillarining holatini tekshirish, uni tahlil qilish va olingan

natijalarni gigiena nuktaï-nazardan baholash (ovqatlanish gigienasi, davolash-profilaktika muassasalari gigienasi, mehnat gigienasi, bolalar va usmirlar gigienasi, radiatsion va harbiy gigiena sohasida) ni urgatish.

3. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

3.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Gigiena moduli vazifalari. Stomatolog vrachlarni tayyorlash tizimida gigienaning tutgan urni va ahamiyati. Zamonaviy inson ekologiyasi. Gigiena moduli vazifalari. Tibbiy ta'lim tizimida gigienaning urni. "Aholi salomatligi" tushunchasi, Aholi salomatligi kursatkichlarining yashash va turmush sharoitlariga bog'liqligi. Atrof muhit tashkil omillari haqida tushuncha. Gigienada qullanadigan tekshirish usullari. Gigienik me'yorlashtirish va reglamentlashtirishning asoslari. Davolash sohasidagi vrach faoliyatida gigiena- ning ahamiyati. Inson ekologiyasi haqida tushuncha. Insonlarning xozirgi zamon yashash muhitini shakllanishi uchun ilmiy-texnika taraqqiyoti va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarning ahamiyati. Atrof muhitning ifloslanishi ilmiy-texnika taraqqiyotining asosiy negativ oqibati ekanligi. Ifloslanish turlari va ularning shahar hamda qishloq aholi yashash joylaridagi asosiy manbalari. Zararli omillarning biosferada bulishi va oqibatining umumiy qonuniyatlari, biologik zanjirlar haqida tushuncha. Ekologik vaziyatlar, ekologik ofatli mintaqalarga umumiy ta'rif va UzR hududidagi ekologik tanglik, atrof muhitni muhofaza qilishga doir tadbirlar. Shahar muhitiga gigienik ta'rif, uning aholi salomatligi uchun ahamiyati, uni yaxshilashga doir tadbirlar, zamonaviy turar-joy binolari va mavzellariga bulgan gigienik talablar.

2-mavzu. Ovqatlanish gigienasi. Ovqatlanishning salomatlik omili ekanligi. Ovqatlanish ning ijtimoiy-gigienik muammo ekanligi. Aholi salomatligi uchun ovqatlanishning ahamiyati. Oqilona ovqatlanish tushunchasi va unga bulgan Gigienik talablar, fiziologik ovqatlanish me'yorlari. Asosiy ozikli moddalarning manbalari va gigienik iste'mol me'yorlari. Alimentar kasalliklar haqida tushuncha, ularning tasnifi. Ovqatdan zaharlanishlar, tasnifi. ovqatdan zaharlanishning muhim shakllari kelib chikishini oldini olish. Yuz-jag kasalliklari bemorlarini parxezli ovqatlantirishning gigienik asoslari

3-mavzu. Davolash-profilaktika muassasalari gigienasi. DPM-larning ixtisoslashtirilgan bulimlariga bulgan gigienik talablar. Kasalxonalar qurilishining gigienik asoslari. UzRda DPM moddiy-texnik bazasining holati va uni yaxshilash buyicha bugungi kundagi vazifalar. Kasalxonalar qurilishining zamonaviy muammolari. Davolovchi-himoyalovchi tartib haqida tushuncha, uning kasalxonalarni obodonlashtirilganligi bilan bog'liqligi. UzRda DPMni rejalashtirish va loyihalashtirish reglamentlari va gigienik asoslari. Kasalxonalarni rejalashtirishga bulgan umumiy gigienik talablar. Kasalxonalarni kommunal nuqtaï-nazardan jihozlanishi (suv ta'minoti, kanalizatsiya, yoritilishi, shamollatilishi, chiqindilardan tozalash). Bemorlarni ovqatlantirishni tashkil qilish. Kasalxona ichi infeksiyasi haqida tushuncha va uni oldini olish choralari. jarroxlik, yuqumli kasalliklar va tugruqxona bulimlariga bulgan asosiy gigienik talablar.

4-mavzu. Atrof muhit gigienasi. Havo muhitiga gigienik ta'rif. Xavo muhiti-ga gigienik ta'rif. Quyosh radiatsiyasining gigienik ahamiyati. Xavo muhitining fizikaviy

xossalari (xarorat, namlik, xavo xarakatining tezligi va yunalishi, uning atmosfera bosimi va elektr holati) ni biologik va umumsanitar ahamiyati, organizmga nomuvofiq ta'sir etish mumkinligi, oldini olish tadbirlari. Xavo muhitining kimyoviy tarkibi, tabiiy kimyoviy tarkibidagi ayrim qismlarining fiziologik va sanitar ahamiyati. Xavo muhitining biologik xossalari va aerogen infeksiyalar haqida tushuncha. Quyosh radiatsiyasi haqida tushuncha va uning tarkibidagi infraqizil, ultrabinafsha, kurinuvchi nurlarining gigienik ahamiyati. Kasalxona ichi infeksiyalarini kelib chiqishida xavo muhitining bakteriologik ifloslanganligining ahamiyati. Quyosh radiatsiyasi optik qismiga gigienik ta'rif. Iqlim va ob-xavoning gigienik ahamiyati. «Yashil» iqtisodiyot va «yashil» o'sish siyosati hamda uning asosiy qonuniyatlari.

5-mavzu. Suv salomatlik omili. Suvning fiziologik, gigienik va epidemiologik ahamiyati. UzR aholisini suv bilan ta'minlashdagi eng muhim muammolar, mahalliy va markazlashgan suv ta'minoti haqida tushuncha. UzRda urnatilgan suv iste'moli me'yorlari. Respublika hududidagi suv manbalariga gigienik ta'riflar. Suv ta'minoti manbalariga bulgan umumiy gigienik talablar. Suv manbalarining sanitar himoya mintaqalarini tashkil qilish. San Q va M-950-2011 ga muvofiq ichimlik suvining sifatiga bulgan talablar. Ichimlik suvini sifatini

6-mavzu. Bolalar va usmirlar gigienasi. Bolalar va usmirlar gigienasi. Uzbekiston aholisi bolalar kontingentining salomatlik kursatkichlari. Aholi turmush sharoitining bolalarning salomatlik holatini belgilovchi muhim omil ekanligi. Bolalarning jismoniy rivojlanishi ularni tarbiyalash va uqitish sharoitlarini muvofiqlashtirish buyicha tadbirlar ishlab chiqishning asosi ekanligi. Akseleratsiya, uning gigienik ahamiyati, maktabga yetilganlik tushunchasi. Bolalar va usmirlarga tibbiy xizmat kursatishni tashkil etishning gigienik asoslari. Bolalar muassasalarini qurish va jixozlashga bulgan gigienik talablar.

7-mavzu. Stomatologiyada mehnat gigienasining umumiy asoslari. Ishlab chiqarish muhitidagi fizikaviy, biologik va kimyoviy omillarga gigienik ta'rif. Kasb kasalligi. Mehnat sharoitlarini Gigienik uzgarishi uchun ilmiy-texnika taraqqiyotining ahamiyati. Mehnat gigienasi tushunchasi, mehnat gigienasi sohasidagi zamonaviy muammolar. Ishlab chiqarishga oid zararlar haqida tushuncha, ularning tasniflari. Kasbga doir kasalliklar, UzR uchun bu muammoning dolzarbligi. Sanoat korxonalari ishchi va xizmatchilariga tibbiy xizmat kursatishni tashkil etishning asoslari. Ruxiy fiziologik omillarga gigienik ta'rif, ularning ishchilar organizmiga zararli ta'sirini oldini olish tadbirlari. Ishlab chiqarish muhitidagi fizikaviy omillarga umumiy ta'rif.: nomuvofiq mikroiklim, shovqin, tebranish (fizikaviy ta'rif, ishchilar organizmiga zararli ta'siri, zararli ta'sirini oldini olish tadbirlari). Sanoat changlari, changlarning tasniflari, changga doir patologiyalar haqida tushuncha va ularni oldini olish tadbirlari. Ishlab chiqarish muhitidagi biologik omillarning gigienik ahamiyati, kasbga oid infeksiyalar haqida tushuncha, ularni oldini olish tadbirlari. Ishlab chiqarish muhitidagi kimyoviy omillar haqida tushuncha, ularning gigienik ahamiyati: organizmga kirish yullari, mumkin bulgan ta'sir etish tabiati, ularning zaharliliigi buyicha tasnifi. Utkir va surunkali kasbiy zaharlanishlar haqida tushuncha, ularni oldini olish tadbirlari. Ishlab chiqarishga doir zararli omillarning spetsifik ta'siri: allergenli, kantserogenli, mutagenli, teratogenli, embriotoksik; oldini olish tadbirlari. Zararli kasblarda ishlovchi ishchilarga davolovchi-profilaktik ovqatlar berish va ularga gigienik ta'rif.

8-mavzu. INM. Sanitar-dozimetrik nazorat. Ionlantiruvchi nurlanish manbalaridan foydalanilganda xodimlar va patsiyentlarni nurlanishdan himoya qilish. DPM-da ionlantiruvchi nurlanish manbalaridan foydalanish: ionlantiruvchi nurlanishlarga qisqacha fizikaviy ta'rif, ularning biologik ta'siri. DPMda foydalaniladigan ionlantiruvchi nurlanish manbalarining turlari. Tashkil va ichki nurlanish tushunchasi, ionlantiruvchi nurlanish manbalaridan foydalanilganda xodimlar va patsiyentlarni nurlanishdan himoya qilishga doir tadbirlar. Ionlantiruvchi nurlanish manbalarining doza va aktivligining ulchov birliklari. Sanitar-dozimetrik nazorat haqida tushuncha.

9-mavzu. Xarbiy gigiena . O'zR Qurolli Kuchlaridagi sanitariya nazorati. Qushinlarni ovqatlantirish gigienasi. Xarbiy xizmatchilarning suv ta'minoti. Ayrim qushin turlaridagi mehnat gigienasi. Harbiy gigiena haqida tushuncha. Uning rivojlanish tarixi. Kurolli kuchlardagi sanitariya nazorati va Gigienik ta'minotlar haqida tushincha. Uzbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlaridagi Sanitariya nazorati kuchlari va vositalari. Xarbiy qo'shinlarni joylashtirish, yuvintirish-kiyintirish buyicha xizmat gigienasi. Harbiy xizmatchilarni ovqatlantirishni ahamiyati va kunlik ovqat mahsulotlarining me'yori. Tinchlik davrida harbiy xizmatchilarning ovqatlanishini tashkil qilish va uning sanitar nazorati. Harbiy xarakatlar davrida ovqatlanishni tashkil qilish va uning sanitar nazoratini amalga oshirish. Yangi ovqat mahsulotlari. Qo'shinlarni sifatli ichimlik suvi bilan ta'minlashning gigienik ahamiyati. Tinchlik davrda qo'shinlarning suv ta'minoti va uning sanitar nazoratini tashkil qilishning asoslari. Harbiy dala sharoitida suv ta'minoti va uning sanitar nazoratini tashkil qilish. Harbiy dala sharoitida tibbiy xizmat hodimining asosiy vazifalari. Dala sharoitida ichimlik sifatini yaxshilash usullari. Harbiy mehnat gigienasi haqida tushuncha. Ayrim kushin turlaridagi mehnatning uziga xos xususiyatlari. Tank kushinlari mehnat gigienasi. Raketa kushinlari mehnat gigienasi. Radiolokatsion stantsiyalardagi harbiy xizmatchilarning mehnat gigienasi.

4. Amaliyot, seminar va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiiyalar.

4.1. Amaliy (seminar) mashg'ulotlarining mavzulari ro'yxati:

1-mavzu. Shaxsiy ovqatlanish adekvatligini urganish va baholash. Yuz-jag jarohati patologiyasi mavjud bulgan hollarda ovqatlanishining uziga xos xususiyatlari.

2-mavzu: "S"-vitaminli tarkibi buyicha ovqatlanish adekvatligini urganish va baholash .

3-mavzu: Oziq-ovqat mahsulotlarni gigienik ekspertizasi.

4-mavzu: Ovqatdan zaharlanishlar va ularning profilaktikasi.

5-mavzu: Loyiha materiallari asosida davolash profilaktika muassasalari hamda stomatologik poliklinikalarni gigienik baholash .

6-mavzu: DPM lar mikroiqlim ni Gigienik baholash .

7-mavzu: Kasalxona xona havosini tozaligini gigienik baholash .

8-mavzu: Xonalarni tabiiy yoritilganligini baholash.

9-mavzu: Xonalarni sun'iy yoritilganligini baholash.

10-mavzu: Ichimlik suviga gigienik talablar. Suvning kimyoviy tarkibi bilan boglik bulgan stomatologik kasalliklar va ularni oldini olishning gigienik jihatlari.

11-mavzu: Bolalar va usmirlarni jismoniy rivojlanish kursatkichlarini tekshirish va baholash usullari.

12-mavzu: Bolalar va usmirlarni tarbiyalash va o'qitish sharoitlarini muvofiqlashtirish buyicha tadbirlar ishlab chiqishning asosi ekanligi.

13-mavzu: Vrach stomatolog mehnat faoliyatini baholovchi gigienik omillar hamda kasb kasalliklarini oldini olish choralari.

14-mavzu: Kasalxona rentgenologik va radiologik bulimlarida dozimetrik va radiometrik nazorat.

15-mavzu: DPMda INMlardan foydalanganda hodimlarning himoyalanih printsiplari.

16-mavzu: Dala sharoitida harbiy xizmatchilarning ovqatlanish sifatini baholash usullari.

17-mavzu: Dala sharoitida harbiy xizmatchilar uchun ichimlik suvining sifatini yaxshilash va baholash usullari.

18-mavzu: Oziq - ovqat va suvni RM va ZM bilan ifloslanganlikka tekshirish.

4.2. Amaliy (seminar) mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan utkaziladi. Amaliy mashg'ulotlarni utkazishda kuyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- Amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;
- O'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati buyicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qizig'ish uyg'otish;
- Talabada natijani mustaqil ravishda qulga kiritish imkoniyatini ta'minlash;
- Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash.

4.3. Modul davomida egalanadigan amaliy ko'nikmalar ro'yxati:

Gigiena . Tibbiy ekologiya moduli buyicha klinik amaliyotni utish davrida talabalar quyidagi amaliy kunikmalarni uzlashtirishlari kuzda tutilgan:

1. Organizmni S vitamini bilan ta'minlanganligi tekshirish va baholash
2. Xona xavosining mikroiklim kursatkichlarini ulchash va baholash
3. Insolyatsion tartibni tekshirish va baholash, xonalarning tabiiy va sun'iy yoritilganligini aniqlash.

5. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

5.1. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzular:

1. Talabalarning ovqatlanishini adekvatligini urganish va baholash
2. Bemorlarning ovqatlanishini tashkil qilish va ovqatlantirish sifatini gigienik nazorati (referat)
3. Organizmning S-vitaminiga bulgan ehtiyojini baholash
4. Tez buziluvchi ovqat mahsulotlarining tula sifatililigi baholash
5. DPM-ning uquv loyihalarini gigienik baholash
6. Xonalarning mikroiklim kursatkichlarini tekshirish va baholash

7. Xonalarning xavosini tozaligini tekshirish va baholash
8. Xonalarning tabiiy va sun'iy yoritilganlik kursatkichlarini tekshirish va baholash
9. Ichimlik suvining tiniqlashtirilishi va zararsizlantirilish sifatini nazorati
10. Tashkil nurlanishdan himoyalaniishni hisoblash
11. Bolalar va usmirlarning jismoniy rivojlanishini baholash
12. Maktablarni gigienik baholash
13. Maktablarda uquv jadvallarini gigienik baholash
14. Ishchilarni tibbiy kuriklardan utkazishga tayyorlash (vaziyatli masalalar)
15. Korxonalaridagi shovqin-tebranishli vaziyatlarni baholash (vaziyatli masalalar)
16. Xavoning changlanganligini tekshirish va baholash
17. Tezkor-usullarda havoning zaharli moddalar bilan ifloslanganligini aniqlash (modelli sharoitlarda)
18. Ayrim mutaxassislikdagi tibbiy xodimlarning kasbiy yaroqliligini baholash usullari
19. Soldatlarning quruq payoklaridagi mahsulotlarning tula sifatligini ekspertiza qilish
20. Yovvoyi holda usuvchi o'simliklar va kukatlardan vitaminli damlamalar tayyorlash va ularning sifatini baholash
21. Dala sharoitida suvni oddiy usulda xlorlash, koagulyant dozasini aniqlash, suvni zararsizlantirish uchun tabletkalarning yaroqliligini aniqlash
22. Dala sharoitida suv va ovqat mahsulotlarini ZM va RM bilan zararlanganda iste'mol uchun yaroqliligini tekshirish (vaziyatli masalalar)
23. Suv va ovqat mahsulotlarini degazatsiya va dezaktivatsiya qilishdagi optimal usullarni tanlash (vaziyatli masalalar).

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari:

Mustaqil uzlashtiriladigan mavzular buyicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlanadi va ularning taqdimotlari tashkil qilinadi.

Talabani mustaqil ishining asosiy maqsadi - uqituvchi rahbarligi ostida ma'lum uquv ishlarini mustaqil bajarish uchun kerakli kunikma va bilimlarni shakllantirish hamda rivojlantirishdir. Talabaning mustaqil ishini tashkil etishda kuyidagi shakllar qullaniladi:

- Uquv adabiyotlari yordamida ba'zi nazariy mavzularni mustaqil uzlashtirish; kichik ma'lumotnoma kurinishida olingan axborotlarni umumlashtirish;
- amaliy mashg'ulotlarga tayyorlanish;
- amaliyotda nazariy bilimlarni qullash; jadval, sxema va organayzerlarni tayyorlash;
- berilgan mavzular buyicha axborot (referat, prezentatsiya) tayyorlash;
- nazariy bilimlarni amaliyotda qullash;
- maxsus a'dabiyotlar (maqolalar, monografiyalar) bilan ishlash va modulning katta bulmagan bulimlari buyicha kichik og'zaki axborot tayyorlash;
- avtomatizatsiyalashtirilgan urgatuvchi va tekshiruvchi dasturlarda ishlash, testlar va grafik sxemalarni tuzish;

- kompyuter dasturlari yordamida taqdimotlar tayyorlash va utkazish;
- konferentsiyalar uchun ilmiy maqola va tezislar tayyorlash;
- ishchi daftar bilan ishlash.

5.2. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Modul (modul nomi) buyicha mustaqil ish auditoriyada va auditoriyadan tashqari utkaziladi.

Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- ayrim nazariy mavzularni uquv adabiyotlari yordamida mustaqil uzlashtirish;
- berilgan mavzu buyicha axborot (referat) tayyorlash;
- modulning bulimlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) buyicha ishlash va ma'ruzalar qilish ;
- vaziyatli muammolarga yunaltirilgan masalalar yechish;
- modellar yasash, krossvordlar tuzish, organayzerlar tuzish va x.k.

Modul buyicha kurs ishi namunaviy uquv rejasida kuzda tutilmagan.

6. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari.

5-semestr yakunida

Talaba:

- davolovchi vrachning turli kasalliklarni oldini olishdagi vazifalari;
- atrof muhit bilan odam organizmi urtasidagi uzaro bog'liqlik;
- atrof muhit omillarining organizmga ta'sir etish xususiyatlari;
- ijtimoiy-gigienik omillar;
- patologiyalarning eng muhim shakllarini yuzaga kelishida atrof muhit omillarining tutgan urni;
- inson ekologiyasining tibbiyotga doir zamonaviy tomonlari;
- eng kup tarqalgan kasalliklar shakllarining birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi asoslari;
- sog'lom turmush tarzining asoslari;
- odam organizmiga turli xildagi ijtimoiy-gigienik omillarning (ovqatlanish , mehnat, turmush, uqish va tarbiyalash sharoitlari, harbiy xizmat vazifasini utashdagi sharoitlar va b.k.) ta'siri bilan boglik holda ularning umum higienik ta'riflari va sog'lomlashtirish tadbirlarining asoslari;
- davolash-profilaktika muassasalariga bulgan higienik talablar haqida tasavvurga ega bulishi;
- atrof muhitda gi eng muhim omillarni tekshirishni;
- olingan natijalarni baholay olishni va atrof muhitni muvofiqlashtirish buyicha chora-tadbirlarni tavsiya qilishni;
- turli xildagi kasalliklarning kelib chikishidagi xavfli higienik omillarni aniqlashni;
- kasalliklarning birlamchi, ikkilamchi profilaktikasi buyicha tavsiyalar berishni;
- bolalar va usmirlarning jismoniy rivojlanishini baholay olishni;
- davolash-profilaktika muassasalarida davolovchi-himoyalovchi va sanitar-

epidemiologik tartiblarni tug'ri tashkil etishni hamda tibbiy xodimlarning salomatligini saqlashni ta'minlaydigan mehnat sharoitlarini tashkil qilishni;

- atrof muhit omillarini baholash buyicha vizual, instrumental, xisoblash va laboratoriya tekshirishlarni bajara olishni;

- sog'lom turmush tarzini targ'ibot qilishni;

- atrof muhit omillarining odam organizmiga ta'sirini baholash uchun ayrim fiziologik tekshirishlarni utkaza olishni bilishi va ulardan foydalana olishi;

- organizmni S vitamini bilan ta'minlanganligini tekshirish va baholash;

- xona havosining mikroiklim kursatkichlarini ulchash va baholash ;

- insolyatsion tartibni tekshirish va baholash ;

- xonalarning tabiiy va sun'iy yoritilganligini aniqlash malakalariga (shu jumladan amaliy kunikmalariga) ega bulishi kerak.

Modul davomida egallanadigan kompetensiyalar (nomi, kodi) ro'yxati:

1. UK 1¹. Abstrakt fikr yuritish, xodisalarni tahlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bulish;

2. UK 2. Xayot faoliyatining turli sohalarida gigienik bilimlarni qullash qobiliyati;

3. UK 5. Turli kasalliklarning klinik alomatlarini rivojlanishiga olib keluvchi xavf omillarini urganish va tahlil qilishda gigienik bilimlari asoslarini qullash qobiliyati;

4. UK 1². Professional faoliyatining turli soxalarida gigienik bilimlarni qullash qobiliyati;

5. UK 2. Sog'lom turmush tarzi, atrof-muhit bilan gumanistik uzaro ta'sirlashish, tibbiy bilimlarni ommalashtirishga karatilgan dasturlarni shakllantirish;

6. UK 3. Amaliy va tadkikot masalalari, nuqson tarkibi va xavf omillarini aniqlash maqsadida bemor va uning oilasini diagnostik kurik utkazish dasturlarini tuzishni yulga quyish;

7. Ta'lim texnologiyalari va metodlari.

- Ma'ruza

- amaliy mashgulotlar

- Darsliklar, tarqatma materiallar, testlar, vaziyatli masalalar, uquv qullanmalar.

8. Kreditlarni olish uchun talablar.

Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.

9. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari.

9.1. Asosiy adabiyotlar

1. Ponomareva L.A., Kazakov E.K., Abduqodirova L.K., Tuhtarov B.E., Dravskix I.K., Sharipova S.A, Sadullaeva X.A. Umumiy gigiena bilan ekologiya, A'maliy mashg'ulotlar uchun o'quv qo'llanma. Toshkent. 2011 y.

2. Duschanov B.A. Umumiy gigiena , Darslik. Toshkent. 2008 y.

9.2. Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Пономарева Л.А. Радиационная гигиена, Учебник. Ташкент. 2014 г.
2. O'zbekiston Respublikasining qonuni. Aholining sanitariya-epidemiologik osoyishtaligi tug'risida. № URQ-393. 2015 yil 26 avgust.
3. Румянцев Г.И. Гигиена, Учебник. Москва. 2001 г.
4. UzR San Q va M. 1992- 2017 yillar.

Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

Modulning o'quv dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutining

«___» _____ - sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy bo'limi boshlig'i

J. N. Abdullaeva

10. Fan / modul uchun ma'sullar:

Ataxanova D.O. – Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti, “Gigiena va atrof muhit” kafedrasi mudiri, PhD;

Tursinbaev A.A. - Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti, “Gigiena va atrof muhit” kafedrasi assistenti.

Taqrizchilar:

Madreimov A. - QTI, “Yuqumli kasalliklar va epidemiologiya” kafedrasi professori, tibbiyot fanlari doktori

Absattarova V.K. - Qoraqalpog'iston Respublikasi SEO va jamoat salomatligi boshqarmasi boshlig'i muovini, tibbiyot fanlari nomzodi.